

Преход от лев към евро – практически наръчник за българските МСП

Ключови дати:

Това лято правителството вероятно ще публикува „Етичен кодекс на бизнеса при прехода към еврото“, с цел подпомагане на компаниите в подготовката за 1 януари 2026 г.

8 август 2025 г.

- двойното обозначаване на цени става задължително до края на 2026 г., за да се подсигури адаптацията на потребителите.

Декември 2025 г.

- разпределение на еурови наличности.

1 януари 2026 г.

- въвеждане на еврото по фиксиран курс от 1,95583 лв. за 1 евро.

Януари 2026 г.

- едномесечен период на двойно обращение. През този период законно платежно средство ще бъдат както банкнотите и монетите в лева, така и тези в евро. Клиентите ще могат да плащат и в двете валути, като при плащане в брой в левове рестото ще се връща предимно в евро; при недостиг на евро – в левове. В рамките на преходния период касовите апарати ще отпечатват фискални бележки със суми, посочени в двете валути.

Най-добри практики за въвеждане на еврото

Правило за конвертиране

Цифровата стойност на цената в левове се дели на пълната цифрова стойност на официалния обменен курс, включваща всички пет знака след десетичната запетая. Прилага се правило за закръгляване. Получената стойност се закръгля до втория знак след десетичната запетая въз основа на третия знак, съгласно следното математическо правило за закръгляване:

- ако третият знак след десетичната запетая е по-малък от пет, вторият знак след десетичната запетая не се променя;
- ако третият знак след десетичната запетая е равен на или по-голям от пет, вторият знак след десетичната запетая се увеличава с единица.

Бъдете бдителни

През първите месеци след въвеждането на системата инспекторите вероятно ще следят динамиката на цените и ще налагат санкции при необосновано увеличение, както е било в други държави от еврозоната. Очаква се правителството да наблюдава отблизо цените на основни стоки и при необходимост да ограничи тяхното повишаване чрез законодателни мерки.

Имайте предвид: необходимо е да се извършат изменения в устави, дружествени договори, учредителни актове, правилници, процедури и други вътрешни актове или договори, свързани с осъществяването на дейности или предоставянето на услуги, когато тези документи се отнасят единствено до преобразуването на стойности от левове в евро до края на 2026 г.

Какво няма да се промени?

- Валидността на съществуващите договори с препратки към лева, сключени с доставчици, клиенти и служители, се запазва. Стойностите, изразени в левове, ще бъдат преобразувани в евро на 1 януари 2026 г.
- Правилата за счетоводно отчитане, както и стойността на активите и пасивите, остават непроменени; числовите стойности се преизчисляват в евро едва от следващата година.

Предизвикателството на неценовата конкурентоспособност

Българските предприятия ще трябва да засилят своята неценова конкурентоспособност. Има обаче основания за оптимизъм. Много сектори вече предприемат действия, без да изчакват официалното въвеждане на еврото. Износът постепенно се ориентира към продукти с по-висока технологична интензивност, макар че тяхната сложност все още е ограничена. Българският износ е сравнително диверсифициран, което представлява ключово предимство, с нарастващ дял на химикали, рафинирани горива, цветни метали, храни и машини. С течение на времето се наблюдава преход към изделия с по-висока добавена стойност и по-напреднали технологии. Износът на електрически и други машини, както и на химикали, бележи ръст за сметка на текстила, облеклото и други промишлени стоки с ниска добавена стойност. Това развитие ще бъде от съществено значение за справяне с конкуренцията, произтичаща от задълбочаването на европейската интеграция. Ако България успее да привлече допълнителни чуждестранни инвестиции — което изглежда вероятно — малките и средни предприятия ще имат благоприятни перспективи.

Въвеждането на еврото ще предизвика ли бум на краткосрочната инфлация?

Това е въпросът за милион евро. Накратко — малко вероятно. В Словения през първите месеци след въвеждането на еврото през 2007 г. потребителските цени се увеличават с около 0,3 процентни пункта, основно поради закръгляване на цените. Това е незначително. Впоследствие цените остават стабилни въпреки световната финансова криза. В Хърватия ситуацията е различна. При присъединяването към еврозоната през 2023 г. инфлацията се повишава с около 0,4–0,5 процентни пункта, което се обяснява с т.нар. „ефект на еспресото“ — съчетание от закръгляване и глобално повишена инфлация, породена от енергийната криза. За България се очаква инфлационният натиск да бъде овладян и да наподобява словенския сценарий. Прогнозата за хармонизираната инфлация през 2026 г. е в диапазона +2,8 % до +3,3 %.

Възможности, произтичащи от въвеждането на еврото

- **Очаква се засилване на външната търговия** вследствие на премахването на разходите, свързани с трансакции със страни от еврозоната и управлението на валутни курсове (напр. конвертиране на чуждестранни валути, допълнителни разходи за платежни системи, управление на валутни сметки, по-сложно счетоводно отчитане и др.). Нулевият валутен риск ще подпомогне съществуващите износители и ще насърчи навлизането на нови участници. Според проучване на Европейската комисия от 2008 г. взаимната търговия между държавите членки на еврозоната се е увеличила от една четвърт на една трета от БВП за десетилетие, като половината от този ръст се дължи на премахването на валутния риск и намаляването на разходите — значителен ефект. Българските МСП имат потенциал да разширят пазарните си позиции в ключови държави като Германия и Италия, където вече са утвърдени, както и да навлязат на нови пазари като Бенелюкс, Австрия и Португалия, където бизнес присъствието е все още ограничено.
- **Увеличаване на притока на чуждестранни инвестиции**, който остава под нивата от пиковата 2007 г., както и стимулиране на туризма. Например, в Хърватия – страна с по-голяма зависимост от туризма от България – броят на туристите от еврозоната се е повишил с 8 % през първите осем месеца след въвеждането на еврото, основно благодарение на премахването на валутния риск. В България се очаква по-умерен ръст, но все пак значим.
- **По-високи спестявания.** Малките и средните предприятия – за разлика от големите – ще извлекат значителни ползи от премахването на трансакционните разходи. В икономическата теория това явление е известно като **ефект на розата**.
- **По-ниска цена на капитала.** Това със сигурност е основният положителен ефект. Въвеждането на еврото вероятно ще доведе до повишаване на рейтинга на дълга, което може да понижи цената на капитала за предприятията и потребителите. Това ще бъде от особена полза за местните МСП, които обикновено имат достъп до по-неблагоприятни условия за финансиране в сравнение с по-големите компании, въпреки че допринасят повече за добавената стойност в страната. Освен това членството в еврозоната ще осигури на българските банки достъп до кредитните улеснения на ЕЦБ, което би трябвало да им даде възможност да отпускат повече заеми при по-ниски лихвени проценти.

Новият стандарт при трансграничните трансакции

Със създаването си през 2016 г. iBanFirst бързо се утвърди като водещата алтернатива за бизнесите, които търгуват и извършват международни плащания. iBanFirst предлага изживяване от следващо поколение в трансграничните плащания, което съчетава мощна платформа и поддръжката на валутни експерти. С iBanFirst ръководителите и финансовите екипи могат да получат директен достъп до валутните пазари, да получават, да изпращат и да проследяват плащания и да разработват персонализирани стратегии за хеджиране.

С повече от 350 служители в 10 европейски държави, обработващо обем трансакции на стойност над 2 милиарда евро всеки месец и посочено от „Файненшъл Таймс“ като едно от най-бързо растящите дружества в Европа, iBanFirst стана за по-малко от 10 години доверен партньор за малките и средните предприятия по цял свят.

iBanFirst има финансовата подкрепа на френската публична инвестиционна банка (bpiFrance), европейските лидери в областта на рисковия капитал (Elaia, Xavier Niel), и американския инвестиционен фонд Marlin Equity Partners (повече от 8 милиарда долара управляван капитал).

Регулирано от Националната банка на Белгия като платежна институция, iBanFirst има право да извършва дейност в целия Европейски съюз. Като член на мрежата SWIFT и бидейки сертифицирано по SEPA, iBanFirst притежава AISP и PISP акредитации по Директивата за платежните услуги (PSD2).

